

RĪGĀ

2020.gada 23.novembrī
Nr. 1-23/210_e

Finanšu ministrijai
paziņošanai e-adresē

Atzinums par plāna projektu "Finanšu sektora attīstības
plāns 2021.-2023.gadam" (VSS-939)

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) ir iepazinusies ar Valsts sekretāru 2020.gada 5.novembra sanāksmē izsludināto plāna projektu "Finanšu sektora attīstības plāns 2021.-2023.gadam" (VSS-939) (turpmāk - Plāns) un kopumā pozitīvi vērtē Plānā paredzētās aktivitātes, kas atbilst Asociācijas vēstulē¹, kas adresēta Finanšu ministrijai (turpmāk - Vēstule), paustajam redzējumam par finanšu tirgus attīstību. Vienlaikus Asociācija vērš Finanšu ministrijas uzmanību uz vairākiem Plānā minētajiem aspektiem, kas ir apkopoti izziņas formā un būtu pilnveidojami.

Asociācija pateicas Finanšu ministrijai par izstrādāto Plānu, kā arī cer uz tā pilnveidi un veiksmīgu turpmāko ieviešanu!

Pielikumā: Latvijas Finanšu nozares asociācijas priekšlikumi par plāna projektu "Finanšu sektora attīstības plāns 2021.-2023.gadam" uz 16.lpp.

Ar cieņu

valdes loceklis

Jānis Brazovskis

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Sagatavoja:
Ieva Alhasova Ieva.Alhasova@financelatvia.eu

¹ Asociācijas 2020.gada 1.septembra vēstule Nr. 1-23/156_e "Par priekšlikumiem Finanšu sektora attīstības plānam 2021. - 2023.gadam"

Latvijas Finanšu nozares asociācijas priekšlikumi par plāna projektu “Finanšu sektora attīstības plāns 2021.-2023.gadam”

N.p.k.	Lpp.	Vieta tekstā	Komentārs
“Esošās situācijas raksturojums”			
1.		Vispārīgs komentārs	<p>Plānā ir vairāk uzsvēta finanšu sektora aktivitāte finansējuma pieejamībā. Vienlaikus būtu svarīgi arī uzsvērt uzņēmējdarbības vides problemātiku, uzņēmumu spēju aizņemties, uzņēmumu finanšu stāvokli, ēnu ekonomikas īpatsvaru un citus apstākļus, kas ietekmē finansējuma pieejamību. Ar Asociācijas analītiķi, kas veikta sadarbībā ar Lursoft, ir iespējams iepazīties Asociācijas mājaslapā¹.</p> <p>Līdz ar to aicinām papildināt Plānu ar šādu rindkopu – “Tautsaimniecības un finanšu sektora izaugsmei ir būtiska kredītportfeļa stabila attīstība, ko var nodrošināt kredītiestādes, ciktāl šo stabilo attīstību neierobežo tiesiskās vides riski, kā arī uzņēmumu spēja aizņemties. Uzņēmumu spēja aizņemties, laba uzņēmumu pārvaldība un kredītportfeļa stabils pieaugums ir cieši saistīti rādītāji. Jo lielāks ir ēnu ekonomikas īpatsvars un sliktāka uzņēmumu pārvaldība, lielāki tiesiskie riski un vājāks nodrošinātā kreditora statuss, jo kredītresursu cena ir dārgāka, ņemot vērā standarta risku modeļu noteikumus. Diemžēl virknē starptautisku reitingu Latvija netiek vērtēta augstu, tādēļ ir svarīgi mērķtiecīgi strādāt, lai šie novērtējumi uzlabotos un atspoguļotu reālo situāciju, jo finansējuma un investīciju piesaistei, tostarp par adekvātu cenu, datu trūkuma gadījumā tiek izmantoti starptautiski pieejami reitingi.”</p>

¹ https://www.financelatvia.eu/wp-content/uploads/2020/08/Asociacija_kreditu_likmes_noteicosie_faktori.pdf

			<p>Tāpat lūgums papildināt Plānu ar teikumu par nepieciešamību "turpināt uzņēmējdarbības tiesiskās vides pilnveidi, ņemot vērā, ka 59% visu juridisko personu procesu tiek pabeigti ar ziņojumu par mantas neesamību, savukārt maksātnespējas procesa izmaksas pārsniedz ieguvumu²", kā arī uzsvērt agrās brīdināšanas sistēmas ieviešanas nepieciešamību.</p> <p>Vēl aicinām papildināt šo sadaļu ar nepieciešamību veikt grozījumus Valsts Fondēto pensiju likumā, kas ļautu palielināt ieguldījumu apjomu kapitāla vērtspapīros vai tādos ieguldījumu fondos, kuri var veikt ieguldījumus kapitāla vērtspapīros vai citos riska ziņā tiem pielīdzināmos finanšu instrumentos, līdz 100 procentiem no ieguldījumu plāna aktīviem, ja ieguldījumu politika paredz kapitāla vai parāda vērtspapīru indeksa sastāva replicēšanu. Asociācija, modelējot trīs iespējamus ieguldījumu scenārijus, ir aprēķinājusi uzkrājuma pieauguma apjomus katrā no tiem, secinot, ka ieguldījumu apjoma palielināšana iepriekš minētajos segmentos līdz 100 procentiem no ieguldījumu plāna aktīviem, palielina uzkrājumu apjomu pat divas reizes salīdzinājumā ar konservatīvo plānu. Detalizētāka informācija Asociācijas vēstulē.³ Pamatojoties uz minēto, Asociācija piedāvā trīs savstarpēji papildinošus turpmākās rīcības virzienus, ar kuriem būtu nepieciešams papildināt Plānu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vecumam atbilstoša, mērķtiecīga ieguldījumu stratēģija ar mērķi nodrošināt augstāku ienākumu
--	--	--	---

² Maksātnespējas kontroles dienesta 2019. gada ziņojums, 26.lpp., http://mkd.gov.lv/lv/parmums/link_part_201/

³ https://www.financelatvia.eu/wp-content/uploads/2020/08/par_VFP_shemas_lidzeklu_merkctiecigaku_ieguldisanu_20200828.pdf

			<p>aizstāšanas koeficientu, piemēram, paaugstinot ieguldījumu riska līmeni jaunajiem dalībniekiem, un Latvijas iedzīvotājus, kas iesaistās darba tirgū un nav jau norādījuši vēlamo pensiju plānu, bet ir vecumā līdz 45 gadiem, iekļaut pensiju plānos, kur ieguldījumi kapitāla vērtspapīros nepārsniedz 75 procentus.</p> <p>2. Efektīvāka līdzekļu pārvaldīšana, ieguldījumu pārvalžu sabiedrībām (turpmāk – IPS) ļaujot vienlaicīgi nodrošināt savlaicīgu, kvalitatīvu un iespējami personalizētu konsultāciju - lai tas būtu iespējams, nepieciešams ar likumu atļaut zināt savus klientus, kas atbilstu ES dalībvalstu praksei, kur pastāv valsts fondētājai pensiju sistēmai (turpmāk – VFPS) pielīdzināmas shēmas un tirgus dalībnieki (IPS) zina savus klientus.</p> <p>3. Plašāka, droša informācijas pieejamība par klienta personīgo uzkrājumu pašam klientam jebkurā izvēlētajā platformā (piemēram, sniedzot iespēju vienas bankas internetbankā aplūkot savu uzkrāto pensijas kapitālu, kas uzkrāts pie pārvaldītāja, kas nav saistīts ar šo banku) pēc līdzības ar PSD2 konta informācijas pakalpojumu⁴, ņemot vērā to, ka 2019.gadā informāciju par otrā pensiju līmeņa uzkrāto kapitālu www.latvija.lv aplūkojuši ap 5 procentiem no visiem VFPS dalībniekiem. Platformu attīstība maina cilvēku paradumus, arī izmantojot valsts un privātos pakalpojumus.</p>
2.	8.	“Šo izmaiņu rezultātā ir samazinājusies kredītiestāžu peļņa, tomēr kredītiestāžu vidējie atdeves rādītāji pārsniedz ES vidējo līmeni.”	Lūgums precizēt, par kādu atdevi ir runa - kapitāla, aktīvu?
3.	8.	“2019. gadā un 2020.gada pirmajā pusē uzņēmumu un privātpersonu kreditēšana bija vāja.”	Lūgums statistiski pamatot apgalvojumu, ka kreditēšana bijusi vāja 2019.gadā un 2020.gada pirmajā

⁴ https://www.financelatvia.eu/wp-content/uploads/2020/01/Priekslikumi_VFPS_uzlabojumi.pdf

			pusē, nevis atbilstoša konkrētajai ekonomiskajai situācijai, kā arī aizņēmēju vēlmei un, it īpaši, spējai aizņemties. Jāņem vērā, ka kreditēšanas tempi ir jāvērtē kopsakarā ar atbildīgas kreditēšanas principiem, kā arī aizvien pieaugošajiem tiesiskajiem ierobežojumiem, kas ietekmē kreditēšanu, akcentējot aizvien piesardzīgāku rīcību. Lūgums atbilstoši precizēt Plānu.
4.	8.	“Saglabājoties piesardzīgam kreditēšanas piedāvājumam un pieprasījumam, var tik ietekmēta ekonomikas izaugsmes atjaunošanās.”	Kreditēšana var šķist piesardzīga salīdzinājumā ar 2007.gada līmeni, kad bankas izsniedza augsta riska aizdevumus. Šobrīd kreditēšanas apjoms ir atbilstošs pieprasījumam, kā arī aizņēmēju spējai aizņemties. Lūgums atbilstoši precizēt Plānu.
5.	8.	“Attiecībā uz atsevišķiem alternatīvo finanšu pakalpojumu sniedzējiem joprojām notiek licencēšanas process, kas rada neskaidrību par darbību regulējošo normatīvo ietvaru līdz attiecīgas licences izsniegšanai.”	Nav skaidrs, kas ar šo teikumu ir domāts, lūgums precizēt.
6.	8.	“Vienlaikus nevienmērīgā jauno prasību izpratne, kā arī papildu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas gadījumi Baltijas un Ziemeļvalstu finanšu sektorā ietekmē privātā sektora vēlmi izvairīties no riskiem, nevis vadīt tos, tādējādi apgrūtinot savstarpējo sadarbību starp finanšu sektoru un uzņēmumiem, un privātpersonām”	Asociācija nepiekrīt, ka minētie iemesli ir vienīgie un būtiskākie, kas šobrīd rada privātā sektora vēlmi izvairīties no riskiem vai tā saucamo <i>de-riskingu</i> . Stigrā pieeja, atverot kontus privātpersonām, viennozīmīgi nav kredītiestāžu vienpusēja iniciatīva vai vēlme, bet gan vairāku iemeslu/kompleksu problēmu rezultāts. Papildus Asociācija pievērš uzmanību, ka arī uzņēmumi ir privātpersonas, līdz ar to, ņemot vērā kontekstu pareizāk būtu lietot terminu “fiziskās personas”. Ievērojot minēto, Asociācija lūdz rindkopu svītrot vai izteikt to šādā redakcijā: “Vienlaikus formālas normatīvo aktu prasības, kas liedz piemērot riskos balstīto pieeju pēc būtības, kā arī nesamērīgas un reģionu līmenī atšķirīgas noteikumos noteiktās risku pārvaldības prasības un virkne citu jomas praktisko aspektu, rada situāciju, kurā privātais sektors labāk izvēlas atteikties no riskiem, nevis

			uzņemas tos saprātīgi vadīt. Rezultātā finanšu sektora un privātpersonu sadarbība tiek nesamērīgi apgrūtināta.”
7.	9.	“Lai privāto kapitālu pārorientētu uz ilgtspējīgākiem ieguldījumiem, ir nepieciešamas visaptverošas pārmaiņas finanšu sistēmas darbībā:”	Kredītiestādes līdzās atsevišķiem arī kredītiestāžu grupās ietilpstošiem ieguldījumu pārvaldniekiem ir “pionieri” ilgtspējīgas ekonomikas veicināšanā. Salīdzinot ar citiem sektoriem un arī valsts pārvaldi, finanšu sektors, jo īpaši pēdējos gados, ir strauji attīstījies savā izpratnē par ilgtspēju, ilgtspējīgiem ieguldījumiem un ilgtspējīgām finansēm. Lūdzam atbilstoši papildināt Plānu.
“Finansējuma pieejamība un investīciju iespējas”			
8.		Vispārīgs komentārs	<p>Aicinām papildināt Plānu ar pasākumiem Kapitāla tirgus attīstībai, par kuriem Asociācija minēja savā Vēstulē⁵, proti:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Mērķtiecīgi veicināt valsts budžeta galvojuma paplašināšanu AS “Attīstības finanšu institūcija Altum” garantijām, lai tām varētu piemērot 0% riska svaru, tādējādi nodrošinot proporcionālāku ietekmi uz kapitāla pietiekamību un kredīšanas apjoma pieaugumu; ii. Ieviest motivējošu un paredzamu nodokļu režīmu darbam ar vērtspapīriem nolūkā stiprināt kapitāla tirgu un panākt, ka vērtspapīru emisija un vērtspapīrošanas struktūru ieviešana nodokļu ziņā ir iespējami neitrāla, piemēram: <ul style="list-style-type: none"> 1. Ar nodokli aplikt starpību starp procentu izdevumiem un ienākumiem; 2. Uzņēmuma ienākuma nodokļa izņēmumu attiecināt ne tikai uz publiskās apgrozības

⁵ Asociācijas 2020.gada 1.septembra vēstule Nr. 1-23/156_e “Par priekšlikumiem Finanšu sektora attīstības plānam 2021. – 2023.gadam”

			<p>vērstpapīriem, bet arī uz regulēto alternatīvo tirgu un regulētām platformām;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Noteikt iedzīvotāju ienākumu nodokļa atlaidi peļņai, kas rodas kapitāla daļu pārdošanas rezultātā, ja uzņēmuma īpašnieks pārdod savas akcijas caur publisko piedāvājumu; 4. Sniegt iespēju MVU atgūt vismaz daļu izmaksu, kas saistītas ar uzņēmumu akciju un obligāciju emisiju organizēšanu. <p>iii. Veicināt plašāku, drošu informācijas pieejamību par klienta personīgo uzkrājumu pašam klientam jebkurā izvēlētajā platformā (piemēram, sniedzot iespēju vienas bankas internetbankā aplūkot savu uzkrāto pensijas kapitālu, kas uzkrāts arī pie pārvaldītāja, kas nav saistīts ar šo banku) analogi PSD2 konta informācijas pakalpojumam, ņemot vērā to, ka 2019.gadā informāciju par otrā pensiju līmeņa uzkrāto kapitālu www.latvija.lv aplūkojuši tikai ap 5 procentiem no visiem VFPS dalībniekiem;</p> <p>iv. Atbalstīt vecumam atbilstošu, mērķtiecīgu ieguldījumu stratēģiju ar mērķi nodrošināt augstāku ienākumu aizstāšanas koeficientu (piemēram, paaugstinot ieguldījumu riska līmeni jaunajiem dalībniekiem) - Latvijas iedzīvotājus, kas iesaistās darba tirgū un nav jau norādījuši vēlamu pensiju plānu, bet ir vecumā līdz 45 gadiem, iekļaut augstāka riska un atdeves pensiju plānos;</p> <p>v. Nostiprināt Valsts fondēto pensiju likumā tiesības veidot 100% ieguldījumu indeksu (akciju) fondus, lai nodrošinātu adekvātu pensiju kapitāla atdevi personām līdz 55 gadu vecumam;</p>
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> vi. Veicināt efektīvāku līdzekļu pārvaldīšanu, IPS ļaujot vienlaicīgi nodrošināt savlaicīgu, kvalitatīvu un iespējami personalizētu klientu konsultēšanas iespēju. Lai tas būtu iespējams, nepieciešams ar likumu atļaut zināt savus klientus, kas atbilstu ES dalībvalstu praksei, kur pastāv VFPS pielīdzināmas shēmas un tirgus dalībnieki (IPS) zina savus klientus; vii. Veicināt valsts uzņēmumu kotēšanu biržā, tādējādi efektīvi stimulējot kapitāla tirgus attīstību (palielinātos tā kapitalizācija, tiktu radīta platforma, iedrošinājums finansējuma piesaistei arī citiem uzņēmumiem), ņemot vērā, ka valstis, kurās ir attīstīts kapitāla tirgus, spēj operatīvāk pārvarēt krīzi; viii. Ieviest pastāvīgu atbalsta programmu uzņēmumu ieiešanai kapitāla tirgū; ix. Panākt, ka Baltijas valstis dažādos ieguldījumu indeksos ir iezīmētas kā vienots reģions (līdzīgi kā Rietumāfrikas reģions, piemēram).
9.		Vispārīgs komentārs	Aicinām izvērtēt institūcijas, kas var tikt iekļautas EBA Public Entity List, kuras kapitāla prasību aprēķināšanai var tikt uzskatītas par centrālām valdībām saskaņā ar ES kapitāla prasību regulu (CRR). Piemēram, Lietuvas gadījumā sarakstā ir arī sociālās apdrošināšanas aģentūras, jo tās ilgu laiku tika finansētas no tirgus dalībniekiem.
10.	11.	“Efektīvs finanšu sektors ir nozīmīgs faktors tautsaimniecības attīstībai, lai spētu novirzīt finansējumu tām jomām, kur tas ir nepieciešams, un vienlaikus stimulējot arī uzkrājumu veidošanu, dodot iespēju brīvajiem līdzekļiem pelnīt.”	Lūdzam izteikt teikumu šādā redakcijā: “Efektīvs finanšu sektors ir nozīmīgs faktors tautsaimniecības attīstībai, lai spētu novirzīt finansējumu tiem uzņēmumiem, kuri ir labi kapitalizēti, pārvaldīti un godprātīgi veic nodokļu samaksu , un vienlaikus stimulēt arī uzkrājumu veidošanu, dodot iespēju brīvajiem līdzekļiem pelnīt.”

11.	11.	"Jāsecina, ka šobrīd Latvijas finanšu sektora spēju šo funkciju veikt nevar novērtēt kā pilnībā efektīvu."	Lūgums pamatot, kādos aspektos finanšu sektors COVID-19 laikā nav bijis efektīvs? Tika operatīvi pieņemti moratoriji (atlikto saistību summa pārsniedz 1 miljardu), lielākā daļa pakalpojumu tika nodrošināta attālināti, senioriem tika sniegta iespēja rēķinu apmaksu veikt pa telefonu utt. Respektīvi, atšķirībā no iepriekšējām krīzēm, šoreiz finanšu sektors ir bijis nozīmīgs un uzticams risinājuma rīks, nevis problēmas sastāvdaļa.
12.	11.	"Neskatoties uz to, ka Latvijā kredītiestāžu kapitāla un likviditātes, aktīvu kvalitātes un kapitāla un aktīvu atdeves rādītāji ir labāki kā vidēji ES, Latvija ir Eirozonas valsts un tiešā veidā gūst labumu no ECB atbalstošas monetārās politika, tomēr kreditēšanas tempi saglabājas zemi. 2019. gada beigās banku kredītportfelis ir samazinājies līdz aptuveni 32% no IKP, un kreditēšanas tempiem saglabājas negatīva tendence."	Atkārtoti uzsveram – Tautsaimniecības un finanšu sektora izaugsmei ir būtiska kredītportfeļa stabila attīstība, ko var nodrošināt kredītiestādes, ciktāl šo stabilo attīstību neierobežo tiesiskās vides riski, kā arī uzņēmumu spēja aizņemties. Uzņēmumu spēja aizņemties, laba uzņēmumu pārvaldība un kredītportfeļa stabils pieaugums ir cieši saistīti rādītāji. Jo lielāks ir ēnu ekonomikas īpatsvars un sliktāka uzņēmumu pārvaldība, lielāki tiesiskie riski un vājāks nodrošinātā kreditora statuss, jo kredītresursu cena ir dārgāka, ņemot vērā standarta risku modeļu noteikumus.
13.	12.	"Latvijas Bankas sadarbībā ar ECB veiktajā Eirozonas banku kreditēšanas apsekojamā par kreditēšanas attīstības tendencēm dati parāda, ka 2020.gada pirmajos divos ceturkšņos kredītu standarti aizdevumiem uzņēmumiem ir kļuvuši stingrāki, kā arī pieaug atteikumu īpatsvars, tādējādi vēl vairāk samazinoties finansējuma pieejamībai tieši krīzes laikā."	Ņemot vērā Ekonomikas ministrijas izstrādātajā dokumentā "Stratēģija Latvijai Covid19 krīzes radīto seku mazināšanai" (turpmāk - Stratēģija) noteikto, no 2020.gada maija līdz jūlijam Asociācija organizēja apspriedes par Stratēģijas rīcības virzienu "Finanšu pieejamība", piedaloties Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (turpmāk - LTRK), banku, Ekonomikas ministrijas, Finanšu ministrijas, attīstības finanšu institūcijas "Altum" (turpmāk - Altum) pārstāvjiem, kurās tika diskutēts gan par uzņēmumu attīstības fāzēm, kur vērojamas tirgus nepilnības, gan iespējamajiem instrumentiem, tika skaidrota banku finansēšanas politika, galvenie finanšu rādītāji, kurus

			<p>izpildot ir iespēja saņemt finansējumu, % likmju atšķirības ar pārējām Baltijas valstīm, kā arī prezentēta datu analīze par uzņēmumu finanšu stāvokli, kas tika sagatavota sadarbībā ar Lursoft, kā arī esošajām uzņēmumu saistībām un iespēju aizņemties nākotnē.</p> <p>Ar Asociācijas analītiķi, kas veikta sadarbībā ar Lursoft, ir iespējams iepazīties Asociācijas mājaslapā⁶.</p> <p>Vēlreiz uzsveram, ka COVID-19 laikā tika operatīvi pieņemti moratoriji (atlikto saistību summa pārsniedz 1 miljardu), lielākā daļa pakalpojumu tika nodrošināta attālināti, senioriem tika sniegta iespēja rēķinu apmaksu veikt pa telefonu utt.</p>
14.	13.	<p>“Tomēr vienlaikus var secināt, ka kopumā, vērtējot situāciju kredītiestāžu sektorā, ir novērojams zināms konkurences trūkums kvalitātes aspektā, tā piemēram, joprojām saglabājas mazo un vidējo uzņēmumu grūtības pieejai finansējumam. Lai arī Latvijā darbojas salīdzinoši liels skaits kredītiestāžu, tomēr 84% no banku izsniegtajiem kredītiem ir izsniegušas četras lielākās kredītiestādes, savukārt pārējo, mazāko, kredītiestāžu kapacitāte, tostarp kapitāla pozīcija, nav pietiekama, lai būtiski ietekmētu kopējo kreditēšanas aktivitāti.”</p>	<p>Tas, ka 84% kredītu izsniedz četras lielākās bankas, nenozīmē, ka konkurence nepastāv, tā pastāv gan šo četru banku starpā, gan arvien vairāk šajā konkurences cīņā iesaistās citas bankas, kas pārveido savus biznesa modeļus. Asociācijas biedru novērojumi liecina, ka konkurence palielinās, īpaši attiecībā uz ilgtspējīgu projektu finansēšanu. Banku izpratne par ilgtspējīgu biznesu ir soli priekša citiem sektoriem, kas rada nekorektu secinājumu, ka bankas nevēlas finansēt vai nav konkurences. Ja citi sektori straujāk virzīsies ilgtspējas un arī digitalizācijas virzienā, finansējuma apmēri atbilstoši palielināsies.</p>
15.	14.	<p>“Jāatzīmē, ka arī, salīdzinot pēc akciju tirdzniecības apgrozījuma, Latvija būtiski atpaliek no kaimiņvalstīm, kuru biržas, neskatoties uz līdzīgo ekonomikas struktūru un izmēru, tomēr ir spējušas panākt augstāku attīstības līmeni.”</p>	<p>Lūgums papildināt, ņemot vērā, ka līdzās biržām ir arī citas regulētas finanšu instrumentu tirdzniecības platformas. Ņemot vērā Latvijas tirgus mazos apmērus, vērtspapīru emisijas būtisks pieaugums klasiskai publiskajai apgrozībai ir maz ticams. Jāmeklē citi, inovatīvi un izmaksās lētāki risinājumi.</p>

⁶ https://www.financelatvia.eu/wp-content/uploads/2020/08/Asociacija_kreditu_likmes_noteicosie_faktori.pdf

16.	16.	“Dalībnieku skaits privātajos pensiju fondos pakāpeniski pieaug kopš sistēmas ieviešanas 1998. gadā, taču straujākais dalībnieku skaita pieaugums bija vērojams laika posmā no 2005. līdz 2008. gadam, bet kopš tā laika pieauguma temps ir kļuvis mērenāks.”	Aicinām papildināt uzdevumu sadaļu “Kapitāla tirgus attīstība un investīciju kultūras veidošana” ar punktu “Nodokļu sistēmas ietekme uz Dzīvības apdrošināšanu un privātajiem pensiju fondiem”. Būtu nepieciešams pētījums par to, vai “mērenāks temps” ir saistīts ar būtiskajām izmaiņām nodokļu politikā attiecībā uz dzīvības un pensiju uzkrājumiem, kuri tika ieviesti 2008.gadā, un vai pašreizējā Latvijas nodokļu politika šajā jomā ir līdzvērtīga tai, kas ir valstis, kuru rādītājus Latvija mēģina sasniegt.
17.	23.	“Lai veicinātu finanšu pieejamību uzņēmumiem jomās, kur tirgū tas nav pieejams, AS “Attīstības finanšu institūcija Altum” (Altum) īsteno atbalsta un attīstības programmas galvenokārt finanšu instrumentu veidā, papildus ir atsevišķas grantu programmas, īstenojot valsts politiku tautsaimniecībā, kā arī nodrošinot citu normatīvajos aktos noteikto valsts deleģēto uzdevumu izpildi.”	Aicinām šo teikumu izteikt šādā redakcijā – “Lai veicinātu finanšu pieejamību segmentos, kur pastāv tirgus nepilnība , AS “Attīstības finanšu institūcija Altum” (Altum) īsteno atbalsta un attīstības programmas galvenokārt finanšu instrumentu veidā, papildus ir atsevišķas grantu programmas, īstenojot valsts politiku tautsaimniecībā, kā arī nodrošinot citu normatīvajos aktos noteikto valsts deleģēto uzdevumu izpildi”
18.	25	3.7.sadaļa “Starptautisko finanšu institūciju finanšu instrumenti”	Aicinām papildināt Plānu ar informāciju, ka arī kredītiestādēm ir noslēgti līgumi par COSME, EaSI, Innovfine ieviešanu, papildus atbalstam ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda ietvaros sniedzot iespēju piesaistīt citu finansējumu, tādējādi veicinot tā pieejamību, kā arī ir sadarbība ar EIB Covid-19 krīzes garantiju mehānisma kontekstā.
19.	28.	1.1.3.uzdevums “Pilnveidot maksātspējas jomas tiesisko regulējumu, uzsvāru liekot uz mehānismu izveidi finanšu grūtību atrisināšanai, tādējādi, saglabājot jau esošo saimniecisko darbību.”	Lūgums papildināt, ka saimnieciskās darbības saglabāšana nav pašmērķis. Mērķis ir atjaunot darbību, kas ir konkurētspējīga, dzīvotspējīga ilgtermiņā, nodrošinot labu pārvaldību, kā arī sniedzot atbilstošu ieguldījumu atdevi ieguldītājiem (investoriem).
20.	28.	1.1.4.uzdevums “Uzlabot informācijas par fizisku personu saistībām pieejamību kredītriska vērtēšanai.”	Pēc Asociācijas iniciatīvas tika pieņemts Kredītinformācijas biroju likums, kura viens no mērķiem sakrīt ar uzdevumā noteikto. Tā kā

			<p>Ekonomikas ministrija bija likuma virzītājs, par atbildīgo institūciju pareizi būtu noteikt to, savukārt par līdzatbildīgajām FM, VID, LFNA, PTAC, ZTI un Datu valsts inspekcija (Kreditinformācijas birojus uzraugošā institūcija). ZTI iesaiste ir nepieciešama, jo tā šogad izrādīja interesi mainīt savu cenrādi par pieprasījumu ZTI datubāzē reģistrētajām lietām. Savukārt VID ir nepieciešams, jo starp VID (un FM) un Asociāciju ir panākta vienošanās par VID izsniegto kreditņēmēja ienākumu informācijas paplašināšanu 2021.gadā.</p>
21.	29.	1.1.6.darbības rezultāts "Pilnveidota publiskā un privātā sektora informētība un izpratne par iespējām piesaistīt starptautisko finanšu institūciju investīcijas."	<p>Aicinām izvērtēt iespēju konkrētāk definēt darba uzdevumu. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka SFI ieguldījumi ietekmēs kredītiestāžu aizdevuma apjomu. Aicinām precizēt, kādās jomās valsts vēlas paplašināt SFI ieguldījumus - tehniskā palīdzība ilgtspējai, PPP, ESCO ieviešana, liela mēroga infrastruktūras attīstība utt. Nacionālo instrumentu trūkums, valsts pieprasījuma veidošana šobrīd nav spēcīga iepriekšminētajos virzienos.</p>
22.	30	1.2.2.uzdevums "Turpināt uzsākto atbalsta programmu uzņēmumu ieiešanai kapitāla tirgū"	<p>Papildināt ar nepieciešamību aktīvāk, koordinēti un mērķtiecīgi komunicēt par šo programmu. Vēlams noteikt šai programmai arī kvantitatīvus sasniedzamos rādītājus, piemēram, uzņēmumu skaitu, kuru vēlamies iesaistīt kapitāla tirgū ik gadu.</p>
23.	31.	1.2.7.uzdevums "Pilnveidot vērtspapīrošanas regulējumu."	<p>Papildināt ar norādi, ka vērstpapīrošanas regulējumam būtu jābūt arī ar nacionālām īpatnībām, piemēram, kā Luksemburgā, kur <i>transšu</i> veidošana nav obligāta; tas būtu aktuāli arī jaunu, vienkāršāku un inovatīvu risinājumu ieviešanai. Vērstpapīrošanas regulējumam jāiet sasaistē ar atbilstošu nodokļu režīmu, it īpaši, nepietiekamās kapitalizācijas normām Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā.</p>
24.	31.	1.3.1. darbības rezultāts "Padarīt pieejamāku informāciju par trešo pensiju līmeni.	<p>Aicinām papildināt ar nepieciešamību sniegt iespēju kredītiestāžu klientiem saņemt informāciju</p>

		Apkopot visu pensiju uzkrājumu vienkopus. Informēt par sagaidāmo pensiju apmēru atkarībā no veiktajām iemaksām.”	internetbankā par viņu valsts fondēto pensiju uzkrājumu.
25.	31.	1.3.2.uzdevums “Veicināt un popularizēt jau izstrādāto satura un metodikas materiālu par finanšu pratību plašāku izmantošanu esošajās mācību programmās.”	Lūgums precizēt, kas ir domāts ar šo uzdevumu.
26.	32.	1.3.4.uzdevums “Veicināt fokusētas, dažādām mērķauditorijām piemērotas informācijas sniegšanu par atbildīgu aizņemšanos.” Atbildīgā institūcija – FKTK (LB)/PTAC	Komunikācija par atbildīgu aizņemšanos no banku sektora puses ir aktīva, un tā tiks turpināta. Nepieciešama arī valsts pārvaldes aktīvāka iesaiste, lai vecinātu gan aizņēmēju pašu izpratni, gan pievērstu papildu uzmanību šiem jautājumiem. Šāda iesaiste būtu arī svarīga, lai kopīgiem spēkiem mazinātu mazproduktīvu retoriku, ka kredītiestādes nepiešķir aizdevumus un izvirza neadekvātas prasības to saņemšanai. Lūdzam papildināt 1.3.4.uzdevumu un izteikt to šādā redakcijā: “Veicināt fokusētas, dažādām mērķauditorijām piemērotas informācijas sniegšanu par atbildīgu aizņemšanos un par aizdevumu izsniegšanas principiem”. Atbildīgā institūcija – FKTK (LB)/PTAC, FM
Digitalizācija un inovatīvu pakalpojumu pieejamība			
27.	33.	Vispārīgs komentārs	Latvijā Eiropas mērogā ir salīdzinoši ļoti zemas digitālās prasmes gan uzņēmumiem, gan privātpersonām. Svarīgi, ka COVID-19 finansējums, t.sk. no Recovery Fund tiek mērķtiecīgi un jēgpilni ieguldīts šo prasmju attīstīšanā atbilstoši Finanšu sektora attīstības plānā noteiktajam. Tāpat nepieciešami pilnveidojumi publisko pakalpojumu jomā – klientiem draudzīga, ērta, pieejama, saprotama e-vidē un e-pakalpojumi.
28.	37.	“Šķietami galvenais pamatojums šādām izmaiņām ir fokuss uz klienta vēlmēm, proti, šādi maksājumu risinājumi tiek	Lūgums papildināt, ka šādi pētījumi tiek veikti regulāri un finanšu sektors, kā arī citi ekosistēmas dalībnieki

		veidoti ar izpratni, ka klients vēlas saņemt precīzi vai pakalpojumu, nevis patērēt laiku, lai veiktu maksājumu par to.”	veicina arī to, lai skaidras naudas izmantošana samazinātos liela apjoma darījumos. Tāpat svarīgi uzsvērt valsts lomu komunikācijā, it sevišķi komunikācijā par kibernetikas jautājumiem. Svarīgi, lai šie jautājumi būtu iekļauti sabiedrisko plašsaziņas līdzekļu darba plānos un par tiem tiktu veidoti atbilstoši, profesionāli radījumi (komunikācija).
29.	38.	“Līdz ar zibprasījumu ieviešanu Latvijas Banka būs nodrošinājusi visaptverošu komplektu inovatīvu starpbanku maksājumu attīstībai un plašai izmantošanai ērtākiem maksājumiem starp personām, e-komercijā, tirdzniecībā, rēķinu apmaksā, klātienē maksājumos (piemēram, par valsts sniegtajiem pakalpojumiem) un faktiski jebkurā citā jomā.”	Aicinām uzsvērt nepieciešamību plānveidīgi, kolektīvi un saskaņoti šo jautājumu komunicēt uzņēmējiem, t.sk. sadarbībā ar valsts pārvaldi. Svarīgi, lai šie jautājumi būtu iekļauti sabiedrisko plašsaziņas līdzekļu darba plānos un par tiem tiktu veidoti atbilstoši, profesionāli radījumi (komunikācija).
30.	42.	“Fintech nozare paļaujas uz tradicionālajiem banku pakalpojumiem, jo visām fintech kompānijām ir nepieciešams konts bankā, tādējādi padarot tās būtiski atkarīgas no banku politikas.”	Lai to risinātu, būtu izvērtējama lielāka Latvijas Bankas loma, iespēju robežās dodot maksājumu iestādēm tiešu piekļuvi norēķiniem. Lūgums atbilstoši papildināt Plānu.
31.	43.	“Papildus, pie nozīmīgam barjerām fintech attīstībai Latvijā šobrīd var pieskaitīt: grūtības atvērt kontu bankā, neskatoties uz Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā minēto iestāžu nediskriminācijas principu; ierobežojumus attālinātai klientu reģistrācijai un konta atvēršanai, nacionālās atbalsta programmas trūkums.”	Asociācija aicina minēto teikumu svītrot, ņemot vērā, ka, pirmkārt, tajā minētais apgalvojums par diskrimināciju nav pamatots ar faktiem. Ja šādi fakti, kas pamato apgalvojumu, ka fintech jomas uzņēmumi saskaras ar grūtībām atvērt kontus nepamatoti, neatbilstoši normatīvajam regulējumam, ir Finanšu ministrijas rīcībā, Asociācija lūdz par tiem informēt. Otrkārt, Asociācija norāda, ka minētie uzņēmumi, tāpat kā jebkuri citi, var atvērt kontu kredītiestādē, ja uzņēmums izpilda KYC/AML prasības atbilstoši likumiem un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvajiem noteikumiem! Treškārt, norādām, ka attālināta klientu reģistrācija (identifikācija) un konta atvēršana šobrīd ir pieļaujama tajos gadījumos, kuros to atļauj normatīvais regulējums, kā arī, kuros Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir saskaņojusi attiecīgās bankas procedūras.

			<p>Proti, banka nevar brīvi izvēlēties kam un atbilstoši kādiem nosacījumiem pieļaujama attālināta klientu reģistrācija (identifikācija) un kontu atvēršana. Papildus aicinām arī šī teikuma kontekstā apsvērt iespēju kontus atvērt tieši Latvijas Bankā.</p> <p>Ievērojot minēto, šo teikumu aicinām svītrot, vienlaikus papildinot ar nepieciešamību veikt novērtējumu par iespējām šim iestādēm atvērt kontu tieši Latvijas Bankā.</p>
32.	50.	2.2.1.uzdevums "Veikt izvērtējumu un novērst šķēršļus un ierobežojumus, kas ierobežo maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm iespēju atvērt norēķinu kontu Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma 38.panta prasību izpildei."	Asociācija norāda, ka līdzīgi kā, izvērtējot bankām noteiktos šķēršļus, izpildot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas prasības un to novēršanas iespējas, arī maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm šķēršļi ir atceļami, ja tie ir nepamatoti un nesamērīgi noteikti. Ievērojot minēto, Asociācija aicina papildināt teikumu aiz vārda "novērst" ar vārdu "nepamatotos". Papildus aicinām papildināt ar nepieciešamību veikt novērtējumu par iespējām šim iestādēm atvērt kontu tieši Latvijas Bankā.
33.	50.	2.2.5.uzdevums " <u>Veicināt</u> nacionālās e-rēķinu un e-čeku infrastruktūras attīstību un tās salāgošanu ar maksājumu risinājumiem, t.sk. zibprasījumiem." Terminš - 31.12.2023	Lūgums skaidrot, kāpēc šim uzdevumam ir noteikts tik nesamērīgi garš termiņš? Aicinām pārformulēt mērķi, uzdodot <u>izstrādāt</u> nacionālo e-rēķinu un e-čeku infrastruktūru un nodrošināt tās salāgošanu ar maksājumu risinājumiem, t.sk. zibprasījumiem.
34.	50.	2.3.1.uzdevums "Veicināt iedzīvotāju izpratni digitālo drošību (informētību par kibernetizāciju, krāpniecību), mazināt uzņēmību pret krāpšanu (it īpaši interneta vidē), iesaistot valsts tiesībsardzības iestādes."	Aicinām pārformulēt punktu, paredzot konkrētāku uzdevumu ar skaidri definētiem rezultativajiem rādītājiem, paredzot valsts plašsaziņas līdzekļu iesaisti - TV, radio utt.
Ilgtermiņa finanses			
35.	53.	5.1.sadaļa "ES iniciatīvas par klimata pārmaiņām un ilgtspējīgām finansēm"	Ar ilgtspēju saprotam ne tikai labu pārvaldību, bet arī ilgtspējas kritēriju kopumu, attiecīgi nepieciešams izvērtējums par šo nozaru transformāciju un šīs transformācijas ietekmi uz tautsaimniecību (respektīvi, novērojams, ka valsts fondu (finansējuma) sadalē būtiski

			<p>pietrūkst kopējās izpratnes, ko plānotās un atbalstītās pārmaiņas nozīmēs nozarēm, ražošanas ķēdēm, un cik svarīga ir dažādo nacionālo stratēģiju integritāte, saskaņotība tieši konkrētu pasākumu līmenī. Piemēram, kontekstā ar pārmaiņām un ar tām saistītajiem riskiem, it īpaši jau nodibināto saistību pienācīgas izpildes riskiem – vai Pārresoru koordinācijas centrs plāno veikt atbilstošu analīzi (SWOT vai Stress test) par klimata pārmaiņu scenārijiem konkrētās nozarēs?</p>
36.	54.	Vispārīgs komentārs	<p>Taksonomija ar klasifikāciju videi draudzīgām darbībām ietekmēs ekonomiku, arī valsts pārvaldi kā politikas plānotāju, ieviesēju, uzraugu, ārkārtīgi svarīga būs kvalitatīvu, uzticamu datu pieejamība un analīze. Svarīgi, ka publiskais sektors uzsāk to vākšanu, apkopošanu, analīzi un nodrošina to pieejamību arī privātajam sektoram. Lūdzam atbilstoši precizēt Plānu.</p>
37.	56.	“Kopumā Nasdaq korporatīvo parāda vērtspapīru sarakstā šobrīd ir trīs uzņēmumu obligācijas, papildus šo divu uzņēmumu obligācijām sarakstā ir iekļautas arī Lietuvas uzņēmuma AUGA group, AB emitētās obligācijas.”	<p>Aicinām papildināt ar Ignitis Group: https://ignitisgrupe.lt/en/bonds</p>
38.	56.	“Klimata riski nav būtiski sistēmiskie riski Latvijas finanšu sektoram, ņemot vērā Latvijas tautsaimniecības oglekļa ietilpību un kredītiestāžu kredītportfeļa struktūru. Tomēr vienlaikus jānorāda, ka nepieciešama šā jautājuma tālāka izpēte un uzraudzība. ”	<p>Fiziskie riski nav relatīvi augsti, tomēr klimata pārejas riski ietekmē arī finanšu iestādes, jo šie pārejas riski nozīmē jaunu likumu pieņemšanu, tehnoloģiju maiņu, pieprasījuma izmaiņu un, protams, risku pārvaldība bankas pusē ietver arī reputācijas risku saistībā ar klimata pārmaiņu risku vadību. Vidējais Latvijas uzņēmums nav tik zinošs tehnoloģiju jomā, lai būtu pilnībā gatavs pārmaiņām, kas saistītas ar Zaļā kursa ieviešanu, īpaša uzmanība jāpievērš transporta, nekustamā īpašuma, rūpniecības sektoram. Tāpat arī bankām ir jābūt gatavām izmaiņām, paredzot nepieciešamās investīcijas un kompetences palielināšanu. Redzam nepieciešamību valsts pusē (piemēram, Pārresoru koordinācijas centrs) veikt</p>

			atbilstošu analīzi (SWOT vai Stress test) par klimata pārmaiņu scenārijiem konkrētajās nozarēs, kā arī to ietekmi uz finanšu sektoru un tautsaimniecību kopumā. Lūdzam atbilstoši precizēt Plānu.
39.	58.	“Ilgtspējīgas finanses arvien vairāk kļūst par daļu no finanšu sistēmas, kas palīdz sasniegt ilgtspējīgas ekonomikas attīstību. Tādējādi plāna ietvaros, nodrošinot sasniedzamos mērķus tuvāko trīs gadu laikā, tiks iekļauti pasākumi, kas atbilst šādām prioritātēm:”	Aicinām papildināt ar sadaļu, kā šīs pārmaiņas ietekmēs kredītiestādes, proti, jaunās prasības būs jāintegrē ilgtspējas riska modeļos, jāveido kompetence, lai varētu atbalstīt klientus, jāveido IT risinājumi, kas saistīti ar datu vākšanu un infrastruktūras veidošanu. Lūdzam skatīt arī komentāru iepriekš, proti, ka taksonomija ar klasifikāciju videi draudzīgām darbībām ietekmēs ekonomiku, arī valsts pārvaldi kā politikas plānotāju, ieviesēju, uzraugu, ārkārtīgi svarīga būs kvalitatīvu, uzticamu datu pieejamība un analīze; svarīgi, ka publiskais sektors uzsāk to vākšanu, apkopošanu, analīzi un nodrošina to pieejamību arī privātajam sektoram.
40.	58.	3.2.1.uzdevums “ESG datu pieejamības pilnveidošana”	Lūgums precīzāk definēt, ko tieši plānots sasniegt šī uzdevuma ietvaros, jāuzsver, ka nepieciešams izvērtēt, kā uzlabot datu vākšanu no uzņēmumiem (tai skaitā mazajiem), kādus ne-finanšu datus varētu pieprasīt gada pārskatu ietvaros, kādus publiskos reģistrus veidot, lai arī kredītiestādēm un citiem finansētājiem būtu pieeja šai informācijai un to varētu integrēt lēmumu pieņemšanas procesā. Šo uzdevumu īstenošanai būtu nepieciešams izveidot darba grupu ar FM, VID, VARAM, LFNA u.c. institūciju pārstāvniecību. Lūdzam atbilstoši precizēt Plānu.